

МЭРГЭЖЛИЙН ХЯНАЛТЫН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГЫН ТУШААЛ

2015 оны 05 сарын 21 өдөр

Дугаар 253

Улаанбаатар хот

Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийг
ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх
ёс зүйн дүрмийг батлах тухай

Засгийн газрын эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4 дэх хэсэг, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 7.2.1 дэх заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийг ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ёс зүйн дүрмийг хавсралт ёсоор баталсугай.

2. Ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтийг газар, байгууллагынхаа хэмжээнд мөрдүүлж ажиллахыг хяналтын газар, аймаг, нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын газар, Хилийн мэргэжлийн хяналтын алба, улсын байцаагч ажиллуулж байгаа бусад байгууллагын дарга нарт даалгасугай.

3. Энэхүү дүрмийн хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Төрийн захиргаа, удирдлагын газар /Л.Бямбасүрэн/-т үүрэг болгосугай.

ДАРГА

Ш.РАДНААСЭД

00 880

МЭРГЭЖЛИЙН ХЯНАЛТЫН УЛСЫН БАЙЦААГЧИЙГ АШИГ СОНИРХЛЫН ЗӨРЧЛӨӨС УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ ЁС ЗҮЙН ДҮРЭМ

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчаас албаны үйл ажиллагаанд баримтлах ёс зүйн хэм хэмжээг тогтоон, түүнийг хэлбэрэлтгүй дагаж мөрдөх, сахин биелүүлэх, түүнд хяналт тавихтай холбогдсон харилцааг зохицуулахад энэ дүрмийн зорилго оршино.

1.2. Монгол Улсын Үндсэн хууль, Төрийн албаны тухай, Төрийн хяналт шалгалтын тухай, Авлигын эсрэг, Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хууль, Монгол Улсын Засгийн газрын 2010 оны 288 дугаар тогтоолоор баталсан “Төрийн захиргааны албан хаагчийн ёс зүйн дүрэм”, “Мэргэжлийн хяналт шалгалтын ерөнхий шаардлага” стандартаар тогтоосон хэм хэмжээ, зарчим нь Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийг ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ёс зүйн дүрмийн эрх зүйн үндэс мөн.

1.3. Төв, орон нутгийн Мэргэжлийн хяналтын байгууллага энэхүү дүрмийг дагаж мөрдүүлэн, хяналт, хариуцлагын тогтолцоог бүрдүүлж ажиллана.

Хоёр. Хамрах хүрээ

2.1. Энэхүү дүрэм нь Мэргэжлийн хяналтын чиг үүргийг хэрэгжүүлж байгаа нийтулсын байцаагчид нэгэн адил хамаарна.

Гурав. Нэр томъёоны тодорхойлолт

Энэхүү дүрэмд хэрэглэсэн дараахь нэр томъёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

3.1. “Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийгашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ёс зүйн хэм хэмжээ” гэж мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагч өргөсөн тангарагтаа үнэнч байж, хуульд заасан зорилт, чиг үүргээ хэрэгжүүлэх явцад үйл ажиллагаандаа эрхэмлэн сахих зан үйлийн нийлбэр цогцыг;

3.2. “Мэргэжлийн хяналтыг хэрэгжүүлж байгаа улсын байцаагч” гэж Төрийн хяналт шалгалтын тухай хуулийн 10 дугаар зүйлийн 10.4 дэх хэсэгт заасны дагуу улсын байцаагчийн эрх авсан этгээдийг;

3.3. “Ашиг сонирхлын зөрчил” гэж нийтийн албан тушаалтан албаны бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэх үед түүний хувийн ашиг сонирхол нийтийн ашиг сонирхолтой зөрчилдөх

болон албан үүргээ тэгш, шударгаар хэрэгжүүлэхэд харшаар нөлөөлж болохуйц нөхцөл байдлыг;

3.4. “Ашиг сонирхлын зөрчилтэй гэж ойлгогдохуйц нөхцөл байдал” гэж тухайн нийтийн албан тушаалтан өөрийн нэг ангид сурч байсан болон сурч байгаа этгээд, мөн гишүүнчлэлд нь хамаардаг холбоо, сан, хамтын шийдвэр гаргадаг байгууллага, тэдгээрийн гишүүд, нэг нутгийн хүн, ах, дүү, хамаатан садан гэх мэт олон нийтийн зүгээс ашиг сонирхлын зөрчилтэй гэж ойлгохуйц этгээдтэй холбоотой асуудлаар үйл ажиллагаа явуулахыг;

3.5. “Улсын байцаагчийн ёс зүйн зөрчил” гэж холбогдох хууль тогтоож, стандарт, энэ дүрмээр тогтоосон мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийгашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ёс зүйн хэм хэмжээг санаатай болон санамсаргүйгээр зөрчсөн үйлдэл, эс үйлдлийг.

Дөрөв. Ёс зүйн зарчим

4.1. Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагч нь үйл ажиллагаандаа дор дурдсан зарчмыг баримтална:

- Ёс зүйг дээдлэн - Манлайлагч байх;
- Хууль дээдлэн - Хэрэгжүүлэгч байх;
- Шударга ёсыг сахиж – Хариуцлага хүлээх;
- Ил тод, хараат бус байж - Тэгш байдлыг хангах;
- Олон нийтэд үйлчилж - Хүртээмжтэй байх.

Тав. Ёс зүйн эрхэмлэн дээдлэх зүйлс

5.1.Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчнь энэ дүрмийн 4.1-д заасан зарчмын хүрээнд төрийн бодлого, байгууллагын зорилт, чиг үүргийг хэрэгжүүлж, төрийн үйлчилгээг үзүүлэхдээ дор дурдсан зүйлсийг эрхэмлэн дээдэлнэ:

5.1.1. Ёс зүйг дээдлэн - Манлайлагч байхзарчмын хүрээнд: Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын нэр хүнд, үнэт зүйлс, соёл, улсын байцаагчийг ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ёс зүйг дээдлэн, өөрийн мэдлэг, ур чадвараа байнга дээшлүүлж, бусдыг үлгэрлэн манлайлах;

5.1.2. Хууль дээдлэн – Хэрэгжүүлэгч байх зарчмын хүрээнд: Төрийн бодлого, шийдвэрийг боловсруулах, хяналт шалгалт гүйцэтгэх болон албаны бусад чиг үүргээ хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд Үндсэн хууль, бусад хуулийг ямагт дээдлэн сахиж, даган мөрдөж, хуульд нийцсэн, үндэслэл нотолгоотой шийдвэр гаргаж байх;

5.1.3. Шударга ёсыг сахиж – Хариуцлага хүлээх зарчмын хүрээнд: Хүлээсэн үүрэг, өргөсөн тангарагтаа үнэнч байж, аливаа хувийн ашиг сонирхлын зөрчлөөс

ангид, зөвхөн нийтийн ашиг сонирхолд захирагдан чин шударгаар ажиллаж, хийсэн ажлын гүйцэтгэл, үр дүн, гаргасан шийдвэрийнхээ эцсийн хариуцлагыг хүлээх;

5.1.4. Ил тод, хараат бус байж -Тэгш байдлыг хангах зарчмын хүрээнд: Хяналт шалгалтын болон улсын байцаагчийн үйл ажиллагаа нээлттэй, ил тод, хараат бус байж, бусад аж ахуйн нэгж, байгууллагын ажилтан, иргэн бүртэй адил тэгш, алагчлалгүй харьцах;

5.1.5. Олон нийтэд үйлчилж - Хүртээмжтэй байхзарчмын хүрээнд: Төрийн үйлчилгээг олон нийтэд чанартай, хүртээмжтэй, шуурхай, соёлтой хүргэж, тэдний итгэлийг хүлээж ажиллах;

Зургаа. Ёс зүйн хэм хэмжээ

Ёс зүйтэй хяналтыг хэрэгжүүлэх нь Мэргэжлийн хяналтын байгууллага, улсын байцаагчийн нэр хүнд, нийгмийн үнэлэмжийг дээшлүүлэх, байгууллагын зорилт, чиг үүргийг амжилттай хэрэгжүүлэх үндсэн нөхцөлийн нэг учраас энэхүү дүрмээр тогтоосон ёс зүйн хэм хэмжээг заавал сахин биелэх нь мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийн үүрэг мөн.

6.1. Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагч нь энэхүү дүрмийн 5.1.1-д заасан эрхэмлэн дээдлэх зүйлсийн хүрээнд дор дурдсан ёс зүйн хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө:

6.1.1. Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын нэгдмэл удирдлагын зарчмыг үйл ажиллагаандаа чанд мөрдөж, дээд байгууллага, албан тушаалтнаас хуульд нийцүүлэн гаргасан шийдвэр, үүрэг даалгаврыг биелүүлэх;

6.1.2. Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын нэр хүндийг цэвэр ариун байлгаж, байгууллагын хөгжил дэвшилд бодитой хувь нэмэр оруулах;

6.1.3. Өөрийн мэдлэг, ур чадвар, мэргэшил, туршлагаа байнга дээшлүүлж, ажил үүргээ мэргэжлийн өндөр түвшинд гүйцэтгэх;

6.1.4. Хамт олны эвсэг, нөхөрсөг, бүтээлч байдлыг эрхэмлэж, зан төлөвийн муу зуршил, дутагдал гаргахгүй байх;

6.1.5. Албан ажилдаа ямагт чин сэтгэлээсээ өөриймсөг хандаж, ажлын цагийг үр бүтээлтэй, бүрэн дүүрэн ашиглах;

6.1.6. Ажилдаа ирэх, албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа, дүрэмт хувцастай гадуур явахдаа болон ажлын байранд согтууруулах ундаа, мансууруулах болон сэтгэцэд нөлөө үзүүлэх бодис хэрэглэхийг цээрлэх;

6.1.7. Ажлын байранд болон албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа албаны хувцас өмсөж хэвших;

6.1.8. Албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаааливаа хэлбэрээр бүдүүлэг зан авир гаргахыг тэвчих;

6.1.9. Гэр бүл, үр хүүхэддээ халамж анхааралтай байж, ёс суртахууны нийтээр зөвшөөрөгдсөн хэм хэмжээг сахин мөрдөх;

6.1.10. Хувийн ашиг, орлого олох зорилгоор ажлын байранд, хамт олондоо болон шалгуулагч этгээд, үйлчлүүлэгч нарт бараа бүтээгдэхүүн сурталчлах, худалдан борлуулах үйл ажиллагаа явуулахыг хориглох;

6.1.11. Байгууллагын өмч хөрөнгө, техник хэрэгслийг ариг гамтай, зориулалтын дагуу хэрэглэж, тэдгээрийг болон албаны мэдээллийг албан бус зорилгоор ашиглахгүй байх;

6.1.12. Мэдлэг, ур чадвар, ажилдаа хандах хандлага, шийдвэр гаргалт, үйл хөдлөл, үг яриа, харилцааны соёл, биеэ авч явах байдлаараа бусдад үлгэр дууриалал үзүүлж, манлайлж ажиллах.

6.2. Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагч нь энэхүү дүрмийн 5.1.2-т заасан эрхэмлэн дээдлэх зүйлсийн хүрээнд дор дурдсан ёс зүйн хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө:

6.2.1. Үндсэн хууль, бусад хууль тогтоомж, нийтээр болон байгууллагын хэмжээнд дагаж мөрдөж байгаа эрх зүйн актыг чанд баримталж, сахин биелүүлэх;

6.2.2. Захирах, захирагдах ёсны зарчмыг баримталж, тодорхой асуудлаар өөр саналтай байсан ч удирдлагаас гаргасан хуульд нийцсэн шийдвэр, өгсөн үүрэг даалгаврыг цаг тухайд нь биелүүлэх;

6.2.3. Харьяа дээд шатны албан тушаалтныг төрийн бодлого боловсруулах, асуудал шийдвэрлэх, шийдвэр гаргахад нь хуульд нийцсэн, баримт нотолгоонд тулгуурласан, үндэслэл бүхий үнэн зөв мэдээлэл, судалгаа, мэргэжлийн зөвлөгөө, арга зүйгээр хангах;

6.2.4. Албан ажилд шаардлагатай мэдээллийг санаатайгаар нуун дарагдуулах, удирдлагын шийдвэр гаргах үйл ажиллагаанд саад учруулахыг цээрлэх;

6.2.5. Харьяалах нэгжийн даргын зөвшөөрөлгүйгээр төр, засгийн болон Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын бодлого, үйл ажиллагааг нийтэд дур мэдэн мэдээлэх, өөрийн үзэл бодол, улс төрийн шалтгаанаар тайлбар, таниулга хийхийг хориглох;

6.2.6. Хууль тогтоомжид заасан нууцалбал зохих шийдвэрлэгдээгүй мэдээллийг тараах, байгууллагаас явуулж буй бодлого, хууль тогтоомж, түүнийг хэрэгжүүлэхээр гаргасан шийдвэрийг гуйвуулан тайлбарлахыг хориглох;

6.2.7. Үзэл бодлоо илэрхийлж үг хэлэх, хэвлэн нийтлэх, шашин шүтэх эрх чөлөөгөө эдлэхдээ өөрийн албан тушаалдаа хүндэтгэлтэй хандаж, төрийн байгууллага, түүгээр үйлчлүүлэгчдийн хоорондын харилцаанд сөрөг нөлөө үзүүлж болзошгүй байдал гаргахыг цээрлэх;

6.2.8. Үндсэн ажлаасаа гадуур хуулиар зөвшөөрснөөс бусад ажил үүрэг эрхлэхгүй байх;

6.2.9. Албан тушаалын бүрэн эрхээ аливаа улс төр, үзэл суртлаас ангидбайдлаар хэрэгжүүлэх;

6.2.10. Төрийн бус байгууллагад сонгогдон ажиллаж болох боловч тэрхүү сонгууль, томилолт нь албан хаагчийн хувьд албан үүргээ хэрэгжүүлэхэд саад болохгүй байх;

6.2.11. Сонгуульд нэрээ дэвшүүлэх бол албан тушаалаас түр чөлөөлөгдөх хүсэлтээ гаргаж, төрийн бус байгууллагын орон тооны албан тушаалд өөрийн нэрийг дэвшүүлэх бол энэ тухайгаа байгууллагынхаа эрх бүхий албан тушаалтанд урьдчилан мэдэгдэх;

6.2.12. Албан үүргээ гүйцэтгэж байхдаа төр, байгууллага, хувь хүний хуулиар хамгаалагдсан нууцыг задруулахгүй байж, хувийн болон бусдын ашиг сонирхлын төлөө ашиглах, албан ёсны аливаа мэдээллийг эрх бүхий албан тушаалтны зөвшөөрөлгүйгээр тараахгүй байх;

6.2.13. Төрийн байгууллагын хэвийн үйл ажиллагааг алдагдуулахад чиглэсэн аливаа арга хэмжээг төлөвлөх, зохион байгуулах, тэдгээрт оролцох, ажил хаях, жагсаал цуглаан хийх, өлсгөлөн, суулт зарлах зэрэг улс төрийн үйл ажиллагаанд оролцохыг цээрлэх.

6.3. Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчнь энэхүү дүрмийн 5.1.3-д заасан эрхэмлэн дээдлэх зүйлсийн хүрээнд дор дурдсан ёс зүйн хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө:

6.3.1. Өргөсөн тангарагтаа үнэнч байж, эх орон, ард түмнийхээ эрх ашгийг хувийн ашиг сонирхлоос ямагт дээгүүр тавьж, ашиг сонирхлын зөрчил үүсгэж болзошгүй аливаа нөхцөл байдлаас татгалзах;

6.3.2. Ашиг сонирхлын зөрчилтэй гэж ойлгогдохуйц нөхцөл байдал үүсвэл энэ талаарх тайлбараа бичгээр гаргаж, харъяалагдах нэгжийн даргад хүргүүлэх;

6.3.3. Удирдлагын санаа бодолд нийцэх эсэхийг үл харгалзан тэдний гаргах шийдвэрээс үүдэн гарч болзошгүй үр дагавар, сөрөг талыг урьдчилан анхааруулж байх;

6.3.4. Хууль зөрчсөн, албан тушаалын байдлаа урвуулан ашигласан болон ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн аливаа үйлдэлтэй эвлэршгүй байж, энэ тухай эрх бүхий байгууллага, албан тушаалтанд мэдээлэх;

6.3.5. Албан үүргээ гүйцэтгэсэн болон гүйцэтгээгүйн улмаас ашиг сонирхол нь хөндөгдөх дотоод, гадаадын аливаа иргэн, хуулийн этгээдэд давуу байдал олгох, тэдэнтэй үгсэн тохирох, амлалт өгөхийг цээрлэх;

6.3.6. Албан тушаал, хуулиар олгосон эрх мэдлээ хувийн зорилгод ашиглах, албан үүргээ хэрэгжүүлсэнтэй холбогдуулан бусдаас бэлэг сэлт, шан харамж,

хөнгөлөлттэй үйлчилгээ, зээл авах, бусдын нөлөөнд автах, хууль бус бусад хангамж эдлэхийг цээрлэх;

6.3.7. Албан тушаалын бүрэн эрхээ урвуулан ашиглах, албаны нэрээр түрүү барих, бусдыг дарамтлах, далайлган сүрдүүлэх, хавчин гадуурхах, эрхшээлдээ байлгахыг хориглох;

6.3.8. Бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхэд нөлөөлсөн аливаа дарамт, шахалт, зохимжгүй нөлөөллийн талаар харъяалах нэгжийн даргад, шаардлагатай тохиолдолд Авлигатай тэмцэх газарт нэн даруй мэдэгдэх;

6.3.9. Хяналт, шалгалт хийх, захиргааны акт гаргах, хариуцлага хүлээлгэх, эдгээрийг бэлтгэх, хэлэлцэх, оролцох, ажлын хэсэг ахлах, тендерийн болон үнэлгээний хороонд ажиллахын өмнө ашиг сонирхлын зөрчил үүссэн, эсхүл үүсэхээр бол албан үүргээ гүйцэтгэхээс татгалзаж, ашиг сонирхлын зөрчил үүссэн тухай мэдэгдлийг харъяалах нэгжийн даргадаа тухай бүр гаргаж, эрх бүхий албан тушаалтанд бүртгүүлж байх;

6.3.10. Албан тушаал, өөрийн өмчийн байдал, тэдгээрт орсон өөрчлөлт, орлогын талаар эрх бүхий байгууллагад үнэн зөв мэдээлэх;

6.3.11. Ажлын байр (албан тушаал)-ны тодорхойлолтод заасан зорилго, зорилт, чиг үүрэг, үр дүнгийн гэрээгээр тохиролцсон бүтээгдэхүүн, ажил үйлчилгээний хэрэгжилтийг биечлэн хангах;

6.3.12. Хийсэн хяналт шалгалт, гаргасан дүгнэлт, бичсэн акт, албан шаардлага, тоо, баримтын үндэслэл, нотолгооны үнэн зөвийг бүрэн хариуцах;

6.3.13. Улсын байцаагчийн үнэмлэх, тэмдгээ дур мэдэн бусдад шилжүүлэх, ашиглуулах, барьцаалах, хадгалуулах, үрэгдүүлэх, гэмтээх, хууль бусаар хийлгэх, хэлбэр загварыг өөрчлөх, хувилах, албаны бус ажилд ашиглахыг хориглох;

6.3.14. Гарын үсэг зурж баталгаажуулсан акт, дүгнэлт, албан шаардлага, бусад баримт бичгийг засварлах, өөрчлөхийг хориглох;

6.3.15. Шалгуулагч этгээдээс хууль тогтоомжид заагаагүй баримт бичиг, мэдээлэл шаардахыг хориглох;

6.3.16. Хийсэн ажлын гүйцэтгэл, үр дүн, мэдээ, мэдээлэл, судалгаа, тайлан, биелэлт, боловсруулсан баримт бичиг, гаргасан шийдвэрийнхээ эцсийн хариуцлагыг хүлээх;

6.3.17. Бусад албан хаагчийн үйл ажиллагаанд хууль бусаар нөлөөлөх, саад болох, хууль бус үйлдэл хийхийг шаардах, үүрэг даалгавар өгөхийг хориглох

6.4. Төрийн захиргааны албан хаагч нь энэхүү дүрмийн 5.1.3-т заасан эрхэмлэн дээдлэх зүйлсийн хүрээнд дор дурдсан ёс зүйн хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө:

6.4.1. Холбогдох хууль, журам, заавар, хяналтын хуудсыг сурталчлан таниулах, тэдгээртэй танилцах, татаж авах арга замыг зааж өгөх зэргээр хяналт шалгалтыг хэрэгжүүлэхтэй холбоотой эрх зүйн актын ил тод, нээлттэй байдлыг хангах;

6.4.2. Холбогдох асуудлаар сэрэмжлүүлэг, анхааруулга, зөвлөгөө, зөвлөмж бэлтгэж, нийтийн хүртээл болгох;

6.4.3. Харъяалах удирдлагын зөвшөөрлөөр эсхүл зохих шатны хуралдаанаар хэлэлцэгдсэн, нууцын зэрэглэлтэйгээс бусад хяналт шалгалтын ажлын дүнг нийтэд мэдээлэх;

6.4.4. Хяналт шалгалтыг зөвхөн эрх зүйн үндэслэл, журмын дагуу удирдамжийн хүрээнд хяналтын хуудас хэрэглэн явуулах;

6.4.5. Хяналт шалгалтыг аливаа хөндлөнгийн нөлөөнд үл автан бүрэн гүйцэт хийх, холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

6.4.6. Албан тушаалын бүрэн эрхээ хэрэгжүүлэхдээ иргэд, үйлчлүүлэгч, хамтран ажиллагсадтайгаа эелдэг, адил тэгш, хүлээцтэй, хүндэтгэлтэй харилцаж, төрийн үйлчилгээг чирэгдэл, ялгаварлалгүйгээр шуурхай хүргэх;

6.4.7. Иргэн, хуулийн этгээдийн хууль ёсны ашиг сонирхол, нэр төрийг хүндэтгэх, иргэн, хуулийн этгээдийн хуулиар тогтоосон нууцыг хуульд зааснаас бусад тохиолдолд задруулахгүй байх;

6.4.8. Төрийн үйлчилгээ үзүүлэхдээ хүнийг үндэс, угсаа, хэл, арьсны өнгө, нас, хүйс, нийгмийн гарал, байдал, хөрөнгө чинээ, эрхэлсэн ажил, албан тушаал, шашин шүтлэг, үзэл бодол, боловсрол, эрүүл мэндийн байдал, бэлгийн хандлагаар нь ялгаварлан гадуурхахгүй байх;

6.3.9. Танил тал, найз нөхөд, гэр бүл, төрөл садангийн хүмүүс ажиллаж байгаа байгууллага, тэдний ашиг сонирхолтой холбоотой асуудлаар шийдвэр гаргах, албаны нэр барих зэргээр албан тушаал, эрх мэдлээ хууль бусаар ашиглахыг цээрлэх;

6.3.10. Шалгуулагч этгээдтэй үгсэн хуйвалдах, ая тал засах, зөрчил, түүний шалтгаан нөхцөл, нотлох баримтыг нуун дарагдуулах, дутагдлыг хаацайлахыг хориглох;

6.3.11. нотлох баримтаар тогтоогдоогүй байхад ашиг хонжоо олох, хувийн өш хонзон авах зорилгоор шалгуулагч этгээдийг буруутгах, дарамт шахалт үзүүлэх,бусдад давуу байдал олгох, бодит байдалд нийцэхгүй дүгнэлт гаргах зэргээр албан тушаалаа урвуулан ашиглахыг хориглох.

6.5. Төрийн захиргааны албан хаагч нь энэхүү дүрмийн 5.1.5-д заасан эрхэмлэн дээдлэх зүйлсийн хүрээнд дор дурдсан ёс зүйн хэм хэмжээг дагаж мөрдөнө:

6.5.1. Албан үүргээ хэрэгжүүлэхдээ хүний нэр төр, алдар хүнд, эрх, хууль ёсны ашиг сонирхлыг дээдлэн хүндэтгэх;

6.5.2. Төрийн албаны соёл, дэг журмыг баримтлан иргэдтэй төлөв төвшин харилцах;

6.5.3. Иргэдэд үзүүлэх төрийн үйлчилгээг зохих дүрэм, журмын дагуу цаг алдалгүй, ил тод, түргэн шуурхай хүргэх;

6.5.4. Ажил гүйцэтгэх мэдлэг, чадвар, сахилга хариуцлага, зан байдлаараа иргэд, олон нийтийн итгэл, хүндэтгэлийг хүлээж ажиллах;

6.5.5. Иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагаас ирүүлсэн өргөдөл гомдол, хүсэлт, албан бичгийг хуулийн хугацаанд шуурхай, бүрэн шийдвэрлэж байх.

Долоо. Улсын байцаагчийн ёс зүйн зөрчлийг хянан шийдвэрлэх

7.1. Мэргэжлийн хяналтын улсын байцаагчийг ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтэд төв, орон нутгийн Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын дарга, Ёс зүйн хороо, улсын байцаагч ажиллуулж байгаа бусад байгууллагын дарга тус тусын чиглэлээр хяналт тавьж ажиллана.

7.2. Улсын байцаагчийн ёс зүйн зөрчлийг Мэргэжлийн хяналтын байгууллагын дэргэдэх ёс зүйн хороо хянан шийдвэрлэнэ.

7.3. Улсын байцаагчийн ёс зүйн зөрчлийг хянан шийдвэрлэх үйл ажиллагааг Төрийн албаны зөвлөлийн 2010 оны 129 дүгээр тогтоолоор баталсан “Төрийн захиргааны албан хаагчийн ёс зүйн дүрмийн хэрэгжилтийг зохион байгуулах, ёс зүйн зөрчлийг хянан шийдвэрлэх журам”-ын дагуу явуулна.

Найм. Ёс зүйн зөрчил гаргагчид хүлээлгэх хариуцлага

8.1. Холбогдох хууль, энэ дүрмээр тогтоосон ёс зүйн хэм хэмжээг зөрчсөн улсын байцаагчийн үйлдэл, эс үйлдэл нь түүнд сахилгын шийтгэл ногдуулах үндэслэл болно.

8.2. Сахилгын шийтгэлийг Төрийн албаны тухай хуульд заасны дагуу даргын тушаалаар оногдуулна. Улсын байцаагчид сахилгын шийтгэл оногдуулахдаа энэ дүрмээр тогтоосон ёс зүйн зөрчил гаргасан эсэхийг урьдчилсан тогтоосон байна.

8.3. Сахилгын шийтгэл ногдуулсан тухай тушаалыг тухайн улсын байцаагчийн хувийн хэрэгт хавсаргах бөгөөд Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай хуулийн дагуу олон нийтэд мэдээлнэ.